

Op speurtocht in De Maashorst

Verslag veldlesproject 2018

Met het veldlesproject "Op speurtocht in De Maashorst" krijgen schoolkinderen een unieke natuurbeleving op een plek waar hard wordt gewerkt aan natuurontwikkeling. De kinderen leren in de klas over de bijzondere kwaliteiten van het natuurgebied De Maashorst en over de veranderingen die hier plaatsvinden. Tijdens een bezoek aan het gebied ontdekken de kinderen zelf hoe mooi en bijzonder deze plek is. Met dit project worden niet alleen veel kinderen bereikt, maar ook veel volwassenen, zoals ouders en leerkrachten.

Inleiding

Om kinderen bij natuurontwikkeling in De Maashorst te betrekken heeft ARK Natuurontwikkeling in 2015 in samenwerking met Natuurcentrum De Maashorst een veldwerkproject voor de **groepen 6, 7 en 8** van het basisonderwijs ontwikkeld. Het project bestaat uit **een powerpointpresentatie op school en een veldles in het terrein zelf**. De veldlessen zijn mede mogelijk gemaakt door de Provincie Noord-Brabant. Dit is het verslag van het vierde jaar van het veldlesproject, en tevens het laatste verslag hierover van ARK. Vanaf 2019 worden de veldlessen uitgevoerd door het Natuurcentrum.

De binnenles

Eerst komt er een medewerker op bezoek in de klas om iets te vertellen over de veldles en het gebied dat de kinderen zullen bezoeken. Er wordt o.a. ingegaan op de natuur van De Maashorst, bosontwikkeling, het verbinden van natuurgebieden en natuurlijke begrazing.

- *Een leerling: "Echt? Zelfs vlinders maken gebruik van natuurbruggen? Maar die kunnen toch ook gewoon over de weg vliegen?" Inderdaad, maar die weg is toch vaak een behoorlijke barrière voor ze.*
- *Bij de presentatie was dit jaar ook een kort filmpje over poep. Dat sloeg erg aan bij de kinderen. Het filmpje is hier te vinden: http://www.dwaalfilm.eu/insectenleven_op_poep*

De veldles

In groepjes van 4 -6 kinderen met een begeleidende ouder gaan de kinderen aan de slag. De speciaal voor deze locatie ontwikkelde opdrachtkaarten helpen hen om beter te kijken en te onderzoeken. Titels van de opdrachtkaarten: Op expeditie; Wisenten; Vraat; Vogels; Planten; Kleine beestjes; waterdierdjes; Bos en bomen; Dood dier; Dit gebied; Poep.

Bij de veldles draait het om struinen, genieten, ontdekken en verwonderen.

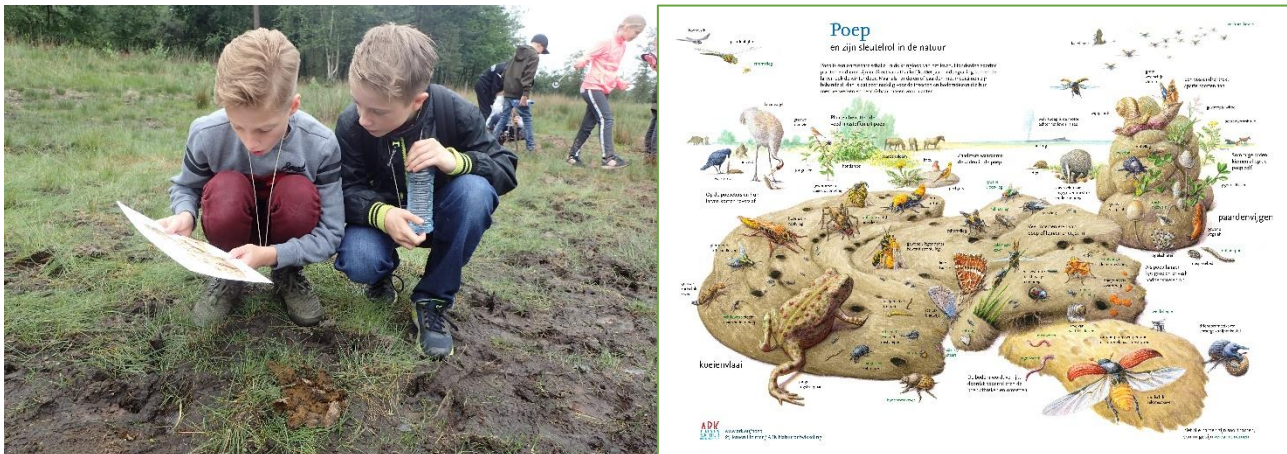
Taoussen, wisenten en Exmoor pony's

Sinds 2016 leven er wisenten, taoussen en Exmoor pony's in de Maashorst. Met elkaar zorgen deze dieren voor een gevarieerd landschap waar veel verschillende soorten planten en dieren kunnen leven. Voor de kinderen was het extra spannend dat ze de taoussen in het veld konden ontmoeten. Dat is in 2018 regelmatig gebeurd, en was vaak het hoogtepunt van de veldles. Het gebied van de wisenten en Exmoor pony's was in 2018 afgesloten voor publiek. Maar de kinderen konden wel vanachter het hek over het gebied heen turen om de dieren te spotten. Vaak werden ze door voorbijgangers getipt waar de dieren te vinden waren.

- *In de klas leren de kinderen over de Exmoor pony's, wisenten en taoussen. Waarom ze naar de Maashorst gebracht zijn en hoe je je als mens hoort te gedragen. Dat weten de kinderen nu. Ze begrijpen dat deze dieren bij de natuur horen. Ze snappen de afspraken. Maar, vragen ze zich af, wat moet je nou doen als je ziet dat volwassen mensen zich niet aan deze regels houden? Want dat hebben ze gezien ...*

Nieuwe opdracht: poep!

In de Maashorst draagt poep van grote grazers bij aan de biodiversiteit van het gebied. Om kinderen hierop te wijzen is de opdrachtkaart "Poep" toegevoegd. Hierbij onderzoeken de kinderen wat er allemaal leeft op en in de poep, met behulp van een zoekplaat "poep". Deze zoekplaat is in 2018 uitgereikt aan alle kinderen die deelnamen aan een veldles. Dit was een cadeautje van ARK Natuurontwikkeling, om te vieren dat ARK al 25 jaar met kinderen de natuur in gaat.

Poep-onderzoek. De zoekplaat "poep" is gratis te downloaden via de [web\(geef\)winkel](#) van ARK.

Quiz in de klas

Op verzoek van ARK ontwerpt student Dieuwerke van de Ven een kahoot-quiz voor in de klas. Deze quiz kan door leerkrachten worden ingezet om de kennis van de leerlingen over de Maashorst op te frissen en te toetsen. Naar verwachting is de quiz in maart beschikbaar voor het onderwijs.

Aanmeldingen en deelname scholen

In 2018 hebben er 424 kinderen van 11 verschillende basisscholen deelgenomen aan het veldlesproject. Daarbij waren 121 volwassenen betrokken: de leerkrachten en begeleidende (groot-)ouders. Ook zij zijn op deze manier bekend gemaakt met natuurontwikkeling op de Maashorst.

school	plaats	groepen	leerlingen	volwassenen
<i>voorjaar</i>	<i>voorjaar</i>	<i>voorjaar</i>	<i>voorjaar</i>	<i>voorjaar</i>
Bolderik	Heeswijk-Dinther	2	43	11
Albertusschool	Loosbroek	1	26	8
Kameleon	Mill	2	50	14
Korenaer	Oss	2	46	12
Polderhof	Oss	(-1) 1	51	14
Hertogin Johanna A	Oss	1	24	8
Sterrenkijker	Uden	1	14	4
Klimboom	Uden	(-1) 1	50	14
<i>najaar</i>	<i>najaar</i>	<i>najaar</i>	<i>najaar</i>	<i>najaar</i>
Vierheemskinderen	Deursen	1	24	8
Mozaiek	Heeswijk-Dinther	2	58	16
Albertusschool	Loosbroek	1	24	8
Hertogin Johanna V	Oss	1	14	4
Totaal	scholen	18	424	121

In het voorjaar hebben 2 groepen alleen een binnenles gevolgd. De bijbehorende veldlessen zijn door de leerkrachten afgezegd vanwege te weinig ouders.

Wat vonden ze ervan?

- *Juf van De Polderhof uit Oss: "Heel waardevol. Ze leren anders kijken. Natuur niet gewoon om doorheen te lopen (als decor) maar om van alles te ontdekken."*
- *Juf van de Korenaer uit Oss: "Deze kinderen komen niet vaak buiten. Ze zijn niet veel gewend en vinden het nogal snel vies en eng. Daarom zijn deze lessen zo belangrijk."*
- *Meester van Het Mozaiek, Heeswijk Dinther: "Kijk, dit is onderwijs! En ik hoef helemaal niets te doen! Ze ontdekken en onderzoeken het allemaal als vanzelf. Dit vergeten ze de komende 10 jaar niet meer."*
- *Een moeder: "Je kunt goed merken welke kinderen gewend zijn om in de natuur te zijn en welke niet. Hoe ze door het bos lopen: zonder op of om te kijken, of bangig, of alert. Of ze wel of niet gemakkelijk op de grond gaan zitten. "*
- *Een moeder: "Hele uitnodigende opdrachten. In eerste instantie waren de kinderen redelijk neutraal over deze opdracht, maar al na een paar minuten zaten ze er vol in! "*
- *Een groepje ouders: "Wij kijken zo op een heel ander manier naar de natuur. En leren er zelf ook van alles bij!"*

Isa (10 jaar)

Ik vind de veldles heel leuk. Dat je zelf kan rondkijken en doen wat je zelf wilt. Ik heb de Exmoor pony's gezien, maar we zijn nog op zoek naar de taoussen. Jullie moeten niets veranderen, het is goed zo. Dit is *echte* natuur, dat vind ik leuk, dat het zo wild is.

Femke (11 jaar)

Ik vind het fijn om door de natuur te wandelen. Het is mooi dat de natuur hier haar gang gaat. We zagen waar een haas gekrabd heeft. Er lagen drolletjes bij. Die opdracht met die vlaggetjes vond ik heel leuk.

Danny en Nick (tweeling, allebei 11 jaar)

Danny : Het is goed georganiseerd, de veldles. De opdrachtkaarten zien er ook leuk uit. We hebben een bot gevonden. Nick: waterdiertjes vangen! Ik vond ook een libellelarve. Nick: wel jammer dat we alleen in dit stukje van de Maashorst zijn gebleven. En ik had de pony's wel iets dichterbij willen zien.

Femke (10 jaar):

Thuis hebben wij geen bos in de buurt, waardoor ik niet zo vaak echt buiten in de natuur ben. Ik wil hier graag nog een keer terugkomen. Vandaag heb ik zo veel leuke dingen gezien en gedaan! Wat ik het leukste vond is dat ik de Taoussen heb gezien. Ook vond ik het kijken door een loepje er leuk, je let dan veel meer op de kleine dingetjes die ineens groot lijken.

Hidde (11 jaar):

Het leukste wat ik vandaag heb gedaan, is de speurtocht voor de anderen uitzetten. Hierbij kom je bijzondere dingen tegen en ga je met het andere team bespreken wat je daaraan bijzonder vindt. Bij mij thuis is er niet echt een natuurgebied in de buurt, maar als wij naar opa gaan dan gaan we vaak naar het bos. De dag was heel leuk, voornamelijk het onderzoeken en bezig zijn in de natuur. Tip: jullie kunnen misschien voor de peuters/ kleuters een speelplek maken in het bos.

Feestelijke overdracht van het veldlesproject

Op 23 oktober 2018 heeft ARK het veldlesproject “Op speurtocht in de Maashorst” officieel overgedragen aan Natuurcentrum de Maashorst. De basisschoolkinderen van groep 6/7 van de Albertusschool uit Loosbroek waren erbij. Genodigden mochten deze keer mee met de kinderen om samen van alles te ontdekken in de natuur. Ze gingen op zoek naar sporen, ontdekten welke planten veel door dieren gegeten worden, vingen een dikke bruine kikker en ontmoetten de taoussen. Omdat de kinderen al een voorbereidende les in de klas hadden gehad, wisten ze de volwassenen veel te vertellen.

Bijna 1500 kinderen van de groepen 6, 7 en 8 van basisscholen uit de buurt werden via dit project al op een avontuurlijke manier betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe natuur in het gebied. En in hun kielzog nog eens zo’n 400 volwassenen (leerkrachten, begeleidende ouders, opa’s en oma’s). De veldlessen gaan door! Ze zijn opgenomen in het programma-aanbod van het Natuurcentrum.

januari 2019

Elma Duijndam

ARK Natuurontwikkeling

